Nota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Doelstellingen, voorwaarden en instrumentarium 4
2.1 Algemeen 4
2.2 Doelstellingen 4
2.3 Voorwaarden 4
2.4 Instrumentarium 5
3. Cultuurbeleid 2017-2020 op onderdelen 6
3.1 Cultuur en maatschappelijke opgaven 6
3.2 Zeeuwse Ankers 6
3.3. Bibliotheekwerk 7
3.4. Cultuureducatie 9
3.5. Cultureel erfgoed 9
3.6. Kunsten 14
3.7. Media 17
3.8. Regioarrangementen met gemeenten 18
4. Financiën 19

1. Inleiding

Cultuur is datgene wat mensen bindt en onderscheidt. Het creëert samenhang, diversiteit en dynamiek. Cultuur is een kernwaarde bij de bepaling en beleving van de Zeeuwse identiteit. Tegelijkertijd is de kracht van cultuur dat zij in belangrijke mate bijdraagt aan het vestigingsklimaat, de economische bestedingen, de toeristische aantrekkingskracht en de leefbaarheid van Zeeland.

In ons coalitieakkoord 'Krachten bundelen-perspectief voor Zeeland' geven wij aan uit te gaan van de identiteit, kracht en kwaliteiten van onze provincie als sterk onderdeel van een dynamisch Vlaams-Nederlands Deltagebied. Dat wat ons anders maakt, is tegelijk ook onze kracht en onze leidraad richting een duurzame toekomst. Dat anders zijn zit in de combinatie van ligging, (eilanden)structuur, economie en cultuur en de mensen die er leven.
Bij de verdere ontwikkeling van Zeeland staat de mens centraal in zijn behoeften aan wonen, werken, persoonlijke ontwikkeling, ontspanning en sociaal contact. Daarbij koesteren we de Zeeuwse cultuur. Die vormt altijd de context waarbinnen we de verdere ontwikkeling vorm geven en waaraan Zeeland mede zijn kracht ontleent. Vanuit deze visie draagt cultuur zoveel mogelijk bij aan de steeds wisselende maatschappelijke opgaven in onze provincie.

Bij ons provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 gaan wij uit van een samenhangend geheel dat wij de Zeeuwse culturele infrastructuur noemen. Wij verstaan hieronder het geheel aan voorzieningen, activiteiten, monumenten, cultuurhistorische elementen in het landschap en organisaties die samen het Zeeuws cultureel aanbod verzorgen/vormen en dat voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk is.

Voorgaande hebben wij op hoofdlijnen aangegeven in de door uw Staten op 11 maart 2016 vastgestelde Kadernota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020. In de thans voorliggende nota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 hebben we deze kaders verder uitgewerkt.

Deze Cultuurnota zal na vaststelling door Provinciale Staten worden uitgewerkt in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's, die eveneens jaarlijks worden geëvalueerd.

2. Doelstellingen, voorwaarden en instrumentarium

2.1 Algemeen

In de op 11 maart 2016 door PS vastgestelde Kadernota hebben wij een aantal maatschappelijke ontwikkelingen, opgaven en trends aangegeven die richtinggevend zijn voor ons cultuurbeleid in de periode 2017-2020.
Verwezen is naar het IPO Kompas 2020, waarin onder meer wordt gesteld dat integraal naar cultuurbeleid moet worden gekeken en naar de Statenvisie Zeeland 2040, waarin als streven is opgenomen een florerende netwerksamenleving met een hoge kwaliteit van leven.
Relevant voor ons cultuurbeleid is verder het cultuurbeleid van OCW, waarin de minister aangeeft via onder andere de thema's cultuureducatie, talentontwikkeling en de maatschappelijke waarde van cultuur, in te willen zetten op kwaliteit, innovatie en profilering en samenwerking. De Rijksoverheid, het bedrijfsleven en kennisinstellingen willen investeren in het versterken van de kennisbasis van de creatieve economie. De ambitie is om Nederland de meest creatieve economie van Europa te maken. De creatieve economie is van belang als element in het vestigings- en leefklimaat van Zeeland. Het draagt bij aan de werkgelegenheid en is een aanjager voor innovatie.
Aansluiting zien wij ook bij hetgeen de Wetenschappelijke Raad Zeeland (WRZ) in haar rapport 'de Slimme kracht van Zeeland' schrijft over de Zeeuwse regionale ontwikkeling. Benadrukt wordt dat Zeeland voor een goede kwaliteit van leven moet staan en dat daarvoor een goede positie qua kennis en cultuur nodig is.
Dit past bij de ontwikkelingen op het gebied van de 'Gezonde regio' om van Zeeland een regio te maken die zich qua wonen, werken en leven sterk onderscheid op gezondheid en vitaliteit van de inwoners.

Deze ontwikkelingen hebben wij meegenomen in de uitgangspunten voor ons cultuurbeleid zoals aangegeven in de vastgestelde Kadernota en werken we hierna uit in doelstellingen en voorwaarden waaraan het provinciaal cultuurbeleid voor de periode 2017-2020 moet voldoen.

2.2 Doelstellingen

In de op 11 maart 2016 door uw Staten vastgestelde Kadernota cultuur 2017-2020 zijn de navolgende drie algemene vertrekpunten voor ons cultuurbeleid aangegeven:

1. *Toekomstbestendig*

Het provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 richt zich op een toekomstbestendige culturele infrastructuur die in belangrijke mate bijdraagt aan het vestigingsklimaat, de economische bestedingen, de toeristische aantrekkingskracht en de leefbaarheid van Zeeland. Voor wat betreft dit laatste dient cultuur een bijdrage te leveren aan de Zeeuwse leefomgeving die voldoet aan de maatschappelijke behoeften wonen, werken, persoonlijke ontwikkeling en sociaal contact.

2. *Samen*

Verder dient het provinciale cultuurbeleid 2017-2020 samen met externe partners gerealiseerd te worden en aan te sluiten bij het cultuurbeleid van het Rijk alsmede de daarmee samenhangende (wettelijke) taken voor Provincies.

3. *Voor iedereen*

Het provinciale cultuurbeleid 2017-2020 is bedoeld voor de Zeeuwse inwoners, de bezoekers én voor hen die zich hier willen vestigen. We hebben daarbij specifieke aandacht voor de relatie met Zeeuwse jongeren in aansluiting op de aangenomen motie van Provinciale Staten (van 31 oktober 2014) over de versterking van de stedelijke aantrekkelijkheid van Zeeland.

2.3 Voorwaarden

Bij de in de Kadernota genoemde uitgangspunten hebben wij voorwaarden opgenomen waaraan wij ons toekomstig cultuurbeleid zullen toetsen.

Bij het uitgangspunt 'Omgevingsbewust' gaat het om de volgende voorwaarden:

- Niet alles moet op het gebied van cultuur in Zeeland aanwezig te zijn en evenmin moet elke regio een (nagenoeg) compleet voorzieningenniveau hebben. Een op elkaar aansluitend

voorzieningenniveau in omringende regio's (aangrenzende provincies in Nederland en Vlaanderen) kan hierin voorzien.
- Handhaven van de ondersteuning van vrijwilligers cultureel erfgoed, specifiek gericht op het behoud en de overdracht van de bestaande kennis. Op onderdelen zal deze ondersteuning meer efficiënt en effectief worden georganiseerd (zie verder bladzijde 10 onder Vrijwilligers cultureel erfgoed).
- Rekening houden met demografische ontwikkelingen zonder dat dit betekent dat deze direct en onvoorwaardelijk leidend zijn voor ons handelen.

Bij het uitgangspunt 'Investeren in samenhang en (financiële) samenwerking' gelden de volgende voorwaarden:
- Een sterke onderscheidende en samenhangende culturele infrastructuur vraagt om een structurele (financiële) investering om zo het vestigingsklimaat in Zeeland, de toeristische aantrekkingskracht en de leefbaarheid in het algemeen, te bevorderen en te behouden. Afstemming en samenwerking, zowel in menskracht als in middelen, met de Zeeuwse gemeenten en organisaties, onderwijs en het bedrijfsleven zijn hierbij absolute voorwaarden.
- De samenwerking met gemeenten zal zich niet louter richten op de Z4, maar via overleg met de Z4 en de gemeenten in de regio waarvan zij onderdeel uitmaken gezamenlijk zorgen voor een sterke regionale en ten opzichte van elkaar complementair cultureel voorzieningenniveau.
- Het stimuleren van publiek-private samenwerking, sponsoring, crowdfunding en fondswerving, waardoor culturele activiteiten (mede) mogelijk worden gemaakt en cultureel ondernemerschap een impuls krijgt.

Bij het uitgangspunt 'Verantwoordelijkheid, rol en aanpak' betreft het de voorwaarden:
- Wederzijdse versterking doordat sprake is van de relatie cultuur met ten minste één ander beleidsterrein of van ten minste twee terreinen binnen de sector cultuur of van grensoverschrijdende samenwerking.
- Nog betere afstemming van ons cultuurbeleid met partijen en partners binnen en buiten de sector. Hierbij is de inhoud leidend en niet het organisatiebelang.
- In alle gevallen waken voor overlappingen en/of dubbel werk door optimaal gebruik te maken van aanwezige kwaliteiten en daarop rolverdeling en verantwoordelijkheid baseren.
- Verantwoordelijkheidsverdeling tussen Zeeuwse gemeenten en Provincie:
  1. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale culturele infrastructuur
  2. Gemeenten en Provincie zijn samen verantwoordelijk voor de regionale infrastructuur
  3. Provincie is verantwoordelijk voor dat deel dat de lokale en regionale culturele infrastructuur overstijgt.

Deze voorwaarden vormen het toetsingskader voor de beoordeling van ons cultuurbeleid in de periode 2017-2020. In hoofdstuk 3 'Beleidsterreinen' van deze nota zijn deze voorwaarden al toegepast.

2.4 Instrumentarium

Om op grond van voorgaande doelstellingen en voorwaarden invulling te geven aan ons cultuurbeleid in de periode 2017-2020 willen wij de volgende instrumenten inzetten:

- Een aantal ondersteunende organisaties (meerjarig) subsidiëren.
- Een aantal activiteiten met (meerjarige) subsidie ondersteunen.
- Regionale cultuurarrangementen met Zeeuwse gemeenten.
- Matching met middelen van partners (Rijk, Europa, fondsen etc.).
- Ondersteunende (gesubsidieerde) organisaties via prestatieafspraken inzetten.
- Ruimte creëren voor het stimuleren van nieuwe en innovatieve initiatieven zonder dat dit op termijn automatisch leidt tot een structurele bijdrage.
- Effecten van ons cultuurbeleid monitoren en evalueren om waar nodig bij te sturen via jaarlijkse uitvoeringsprogramma's en evaluatie daarvan.

De definitieve inzet van voornoemde instrumenten is afhankelijk van de beschikbare middelen.

3. Cultuurbeleid 2017-2020 op onderdelen

3.1 Cultuur en maatschappelijke opgaven

Ons cultuurbeleid draagt bij aan de verdere ontwikkeling van Zeeland waarbij de mens centraal staat in zijn behoeften aan wonen, werken, persoonlijke ontwikkeling en sociaal contact.
Cultuur zal daarom in de komende periode via de in dit hoofdstuk aangegeven beleidsterreinen een bijdrage leveren aan de steeds wisselende maatschappelijke opgaven in onze provincie. De focus ligt hierbij op een bijdrage van cultuur aan de maatschappelijke opgaven 'Stedelijke aantrekkelijkheid' en 'Gezonde regio'.

Stedelijke aantrekkelijkheid
Stedelijke aantrekkelijkheid is een breed begrip en heeft raakvlakken met onder meer economie, onderwijs, innovatie, leefbaarheid, toerisme en cultuur. Vanuit cultuur bezien vinden wij het daarbij belangrijk om aandacht te besteden aan erfgoed, herbestemming, pauzelandschappen en creatieve economie om zo de stad aantrekkelijk te maken en (jonge) mensen te behouden in Zeeland.
Algemeen wordt gezien dat (culturele) voorzieningen belangrijk zijn voor de leefbaarheid van de stad en omringend platteland. De komende periode nemen we de tijd om een programma voor stedelijke aantrekkelijkheid op te stellen in samenwerking met de gemeenten.

Creatieve economie zien wij als een belangrijke aanjager voor stedelijke aantrekkelijkheid. De creatieve sector is een drijvende kracht achter tal van brede economische en maatschappelijke processen. Als aanjager van innovatie in andere sectoren levert de sector creatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Wij willen hier vanuit cultuur onder meer bijdragen door het koppelen van de creatieve economie aan vraagstukken rond (tijdelijke) herbestemming van erfgoed, leegstaand vastgoed en pauzelandschappen en het stimuleren van filmproducties in Zeeland (zie hiervoor bladzijde 16).

Gezonde regio
Een Gezonde Regio gaat over de gehele Zeeuwse woon-, werk- en leefomgeving die op een positieve en vanzelfsprekende manier bijdraagt aan vitaal opgroeien en oud worden. Over leefbaarheid, onderwijs, preventie en zorg, recreatie en toerisme, infrastructuur, natuur, sport en cultuur. Het gaat ook over hoe we met elkaar moeten omgaan in het dagelijks leven, dat we gelijkwaardig zijn en dat we met respect en betrokkenheid met elkaar verbonden zijn.
Vanuit verschillende organisaties worden in Zeeland initiatieven genomen om samen te werken aan een gezonde regio. Dit past bij onze ambitie om van Zeeland een gezonde provincie te maken. Samenwerking en het leggen van verbindingen tussen partijen uit overheid, onderwijs en ondernemers aangevuld met maatschappelijke organisaties is een essentiële voorwaarde voor een gezonde regio.
Vanuit ons cultuurbeleid zullen wij de vele vormgevers, architecten, kunstenaars e.d. vragen om vanuit hun creativiteit en visie een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Zeeland als een gezonde regio.

3.2 Zeeuwse Ankers

De mate waarin inwoners hun eigen geschiedenis en identiteit (waaronder hun religie) ervaren bepaalt voor een groot deel hun binding met de provincie. Betrokkenheid brengt participatie en verantwoordelijkheidsgevoel met zich mee. Een sterke Zeeuwse identiteit maakt de provincie ook een aantrekkelijke bestemming voor de toerist.
Zeeuwse Ankers, de culturele biografie van Zeeland, voedt de Zeeuwse identiteit en verbindt de inwoner en toerist met Zeeland. Zeeuwse Ankers biedt aanknopingspunten, ingegeven vanuit het materieel en immaterieel erfgoed en het Zeeuwse landschap, bedoeld om Zeeland te ontdekken, te beleven en te ontwikkelen. Dit sluit aan bij de ambities in de opgave Zichtbaar Zeeland om de provincie sterker te profileren.

Zeeuwse Ankers vormt het kader waarbinnen we samenwerken met organisaties in Zeeland op het gebied van erfgoed, cultuur, natuur en landschap (Zeeuws Landschap en Stichting Landschapsbeheer Zeeland) en toerisme (VVV Zeeland) en de Zeeuwse gemeenten.
In de komende periode gaan we Zeeuwse Ankers (begonnen bij cultureel erfgoed) uitbreiden naar de andere beleidsterreinen van cultuur. De grotere Zeeuwse festivals zoeken en vinden hun identiteit in en zijn geïnspireerd door Zeeland. Er worden koppelingen gelegd tussen erfgoed en landschap,

tussen kunst en cultuurhistorie, maar ook zorgt Zeeuwse Ankers voor een historische verankering van de Vier Vrijheden van Franklin D. Roosevelt.
Zeeuwse Ankers heeft een eigen digitaal platform www.zeeuwseankers.nl. Dit is de verzamelplaats van verhalen over kenmerkende Zeeuwse landschapselementen, personen, documenten, gebouwen en gebeurtenissen e.d. Daarnaast zijn er routes, collecties en activiteiten in de website opgenomen. Dit platform zal ook in de komende periode verder worden uitgebouwd en ingevuld.

3.3. Bibliotheekwerk

Algemeen
De provinciale bibliotheekfunctie wordt vanaf 1 oktober 2015 uitgevoerd binnen ZB I Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, kortweg ZB. Dit betreft één van de hoofdfuncties van de ZB naast Onderzoek, Cultuureducatie en (talent) ontwikkelingstrajecten voor de Zeeuwse jongeren en de ontmoetings- en debatfunctie.

Wettelijke taken en uitvoering
Sinds 1 januari 2015 is de nieuwe Bibliotheekwet onder de naam Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) van kracht. Deze wet beschrijft de verantwoordelijkheden van betrokkenen in het nieuwe stelsel. Voor de overheden betekent dit:
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de openbare bibliotheekfunctie, provincies voor de ondersteuning van deze functie en het Rijk voor de landelijke digitale infrastructuur en content.

De provinciale taken betreffen de ondersteuning van het Zeeuwse netwerk van (basis-)bibliotheken. Het gaat om de volgende netwerktaken:

- Collectiebeleid: provinciale afstemming van de collectie op basis van enerzijds de behoefte van de inwoners en onderwijs en anderzijds de beschikbare collecties in andere regio's en provincies.
- Interbibliothecair leenverkeer: organiseren van interbibliothecair leenverkeer en vervoer van de fysieke collectie, zorgdragen voor landelijke afstemming.
- Zorg voor netwerken en allianties: instandhouding en versterken van het netwerk van bibliotheken onderling en van de relatie met andere (maatschappelijke) organisaties (zoals archieven) zodat efficiency en kwaliteit wordt vergroot.
- Innovaties voor lokale bibliotheken in overeenstemming met de Koninklijke Bibliotheek: expertise bundelen en gezamenlijk proefprojecten organiseren. Voorwaarde is dat innovaties overdraagbaar zijn en landelijk gedeeld en afgestemd worden met andere provincies.

De ZB voert deze wettelijke taken in opdracht van ons uit via de jaarlijks overeengekomen prestatieafspraken. Voor de periode 2017-2020 zullen deze afspraken worden voortgezet.
Om tot de juiste afspraken te komen zal enerzijds de ZB de ondersteuningsbehoefte op het gebied van de wettelijke taken moeten afstemmen met de andere Zeeuwse (basis-)bibliotheken om zo te komen tot het juiste ondersteuningsaanbod. Anderzijds moeten wij gelet op de prestatieafspraken instemmen met dit aanbod en zullen daarvoor met gemeenten afstemmen gelet op hun wettelijke verantwoordelijkheid voor de openbare bibliotheekfunctie.
Met voorgaande afstemming tussen zowel de opdracht gevende overheden als de bibliotheken onderling, wordt vorm gegeven aan een samenhangend Zeeuws bibliotheeknetwerk.

Een samenhangend en goed georganiseerd collectiebeleid is binnen dit netwerk van essentieel belang. Onderdeel van dit collectiebeleid is de Wetenschappelijke Steunfunctie (WSF). Dit betreft beheer en onderhoud van een achtergrondcollectie van materialen op HBO en wetenschappelijk niveau.
Sinds 2015 wordt in Zeeland de ondersteuning van de openbare bibliotheekfunctie en de WSF taak vervuld door de ZB via de functie Kennis en informatie. Deze is tevens dienstbaar aan onder andere de HZ University of Applied Sciences en de University College Roosevelt.
Verder wordt binnen deze functie ook uitvoering gegeven aan onze convenantsafspraken cultuur 2017-2020 met OCW op het gebied van Innovaties en Laaggeletterdheid.

De ZB zal er in de komende periode voor moeten zorgen dat deze bibliotheektaken in een breed en (nog meer) samenhangend verband worden uitgevoerd. Voorgaande zullen wij in de jaarlijkse prestatieafspraken met de ZB vastleggen.

Planbureaufunctie
De voor de Provincie uit te oefenen planbureautaken worden vastgelegd in de prestatieafspraken met de ZB. Op grond van deze afspraken verzamelt ZB data (feiten, cijfers, informatie en kennis) en voert onderzoek en monitors uit en presenteert de data en actuele artikelen via de centrale website zeeuwsplanbureau.nl.
Zo wordt in onze opdracht en in samenwerking met de Zeeuwse gemeenten de Zeeland Scan ontwikkeld: een databank met gegevens over gezondheid en welzijn. Deze databank wordt in samenwerking met GGD Zeeland en Robuust gevuld. Gegevens vanuit de publieke opinie worden verzameld via Zeepeil, een online panel van inwoners van Zeeland, die gericht bevraagd kunnen worden.
Andere onderzoeken en monitors die in onze opdracht worden uitgevoerd betreffen cultuur en evenementen, economie, arbeidsmarkt, onderwijs, de Staat van Zeeland, Statische Atlas Zeeland, zorg, mobiliteit, kinderen en jeugd. Aanvullend worden kortdurend advies en/of cijfers geleverd.
Uit voorgaande blijkt dat de Planbureaufunctie verder gaat dan alleen het domein van Cultuur. Omdat het accounthouderschap ZB belegd is bij Cultuur zal voor de provinciale opdracht aan ZB voortdurend met en tussen andere provinciale beleidsterreinen worden afgestemd.

ZB voert ook opdrachten uit naast het reguliere werkprogramma zoals vastgelegd in de prestatieafspraken. Deze opdrachten zijn afkomstig van bedrijven, instellingen en overheden van binnen en buiten Zeeland. Deze worden tegen betaling uitgevoerd en uitsluitend aangenomen wanneer de inhoudelijke onafhankelijkheid is geborgd in de afspraken met de opdrachtgever en de opdracht aansluit bij de beschikbare deskundigheid en/of databestanden van ZB.

De Planbureaufunctie wordt uitgevoerd conform de landelijke (ministeriële) regeling “Aanwijzingen voor de planbureaus”. Dit houdt onder meer in dat er een Kwaliteitsraad met onafhankelijke leden moet zijn die toeziet op zowel de wetenschappelijke kwaliteit van het werk van ZB| Planbureau als op de maatschappelijke relevantie van het werk. Deze Kwaliteitsraad zal in de loop van 2016 op voordracht van de directeur ZB en na afstemming met ons college, door de verantwoordelijk minister worden ingesteld.

Zeeuwse Agenda
Voorvloeiend uit zowel de Bibliotheek- als de Planbureaufunctie zorgt ZB via ontmoeting en debat, de Zeeuwse Agenda, dat belangrijke Zeeuwse thema’s aandacht krijgen. Dit op basis van nieuwe onderzoeksgegevens, ontwikkelingen, trends en actualiteit. Met deze aandacht wordt een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van Zeeland op voor de provincie belangrijke thema’s op het gebied van o.a. ‘Zorg & Vitaliteit’, ‘Lezen & Leren’, ‘Cultuur’, ‘Leefomgeving’ en ‘Werk & Economie’.
Bij het samenstellen en uitvoeren van deze agenda wordt samengewerkt met zoveel mogelijk partijen. Ook op dit onderdeel leggen wij via de prestatieafspraken de provinciale verwachtingen ten aanzien van deze ZB functie vast.

3.4. Cultuureducatie

Het stimuleren van een doorgaande leerlijn cultuureducatie (van primair onderwijs tot en met hoger en universitair onderwijs) is een continu proces bij zowel de culturele instellingen als bij het onderwijs in Zeeland. Wij zetten het cultuureducatiebeleid dan ook onverkort voort. Dit past bij ons beleid om de culturele basisinfrastructuur te verduurzamen en het sluit aan bij het geïntegreerd beleid voor jongerenparticipatie dat wij voorstaan.

Primair Onderwijs
In het Bestuurlijk kader Cultuur en onderwijs 2013-2023, de intentieverklaring tussen OCW, Provincies, gemeenten, PO Raad en Onderwijsinspectie staat:
Goed cultuuronderwijs vergt een lange adem en commitment van alle betrokken actoren. We willen daarom met dit bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs onze inspanningen voor een langere periode vastleggen, zowel financieel als inhoudelijk. We bouwen daarbij voort op het programma Cultuureducatie met kwaliteit, dat in 2012 van start ging. Dit programma is erop gericht om de kwaliteit van het cultuuronderwijs in het primair onderwijs te benoemen, in beeld te brengen en zeker te stellen. We voorzien het programma van een “stip op de horizon” (goed cultuuronderwijs voor iedereen) en expliciteren de gedeelde verantwoordelijkheid van onderwijs en cultuur hiervoor.
De vervolgregeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020' past bij dit kader en bij het provinciaal beleid cultuureducatie, zoals hiervoor aangegeven. Met onze deelname geven wij uitvoering aan de convenantsafspraken cultuur 2017-2020 met OCW.

De matchingsbijdrage van OCW voor de vervolgregeling bedraagt maximaal € 209.399 (= berekend op aantal inwoners x € 0,55) per jaar en zal door de Provincie en Zeeuwse gemeenten op basis van het principe 50%-50% met eenzelfde bedrag moeten worden gematcht.

De rol van de betrokken culturele instellingen en de regionale centra voor cultuureducatie bestaat uit het actief uitdagen van scholen en te overtuigen van nut en noodzaak van cultuureducatie. Dit door in ieder geval meer samenhang te creëren in het eigen aanbod. Daarbij dient de focus te verschuiven van kennismaking naar een samenhangend programma gericht op de ontwikkeling van het culturele bewustzijn van kinderen en aansluitend bij hetgeen binnen de scholen op cultuureducatief en andere leergebieden al gebeurt. Via hulp aan de scholen bij de ontwikkeling van doorgaande leerlijnen beeldend, dans, drama, muziek en cultureel erfgoed en deskundigheidsbevordering van leerkrachten, wordt het Zeeuwse Primair Onderwijs ondersteund. Dit met als doel dat de scholen meer (zelf) verantwoordelijk worden voor een gestructureerde aanpak van cultuureducatie als vanzelfsprekend en bij voorkeur (op termijn) geïntegreerd onderdeel van de lessen.

Verder zal voor de uitvoering van de vervolgregeling in overleg met betrokken partners een andere organisatieopzet worden ingericht. In de voorbije periode is de huidige opzet van samenwerking tussen ZB, de centra voor cultuureducatie en het onderwijs, te vrijblijvend gebleken en is er daardoor soms onvoldoende gestuurd op draagvlak, resultaten en communicatie met het onderwijs.
Wij willen daarom dat er voor de vervolgregeling een projectorganisatie wordt opgezet die zorgt voor een eenduidige Zeeuwse aanpak zowel bij de uitvoering van de vervolgregeling als bij het leggen van verbindingen met andere binnen- en buitenschoolse cultuureducatieve activiteiten, zoals de Kinderkunstweek.
Voor de opzet van een dergelijke organisatie zullen wij met de Zeeuwse gemeenten, opdrachtgever van de regionale centra voor cultuureducatie, overleggen. Hun betrokkenheid en participatie bij de vervolgregeling vinden wij net als die van het onderwijs van essentieel belang.
Wij zullen de betrokkenheid en rol van de ZB hierbij bezien.

Voortgezet, middelbaar en hoger onderwijs
Ons cultuureducatief beleid, gericht op binnenschoolse en buitenschoolse activiteiten voor het voortgezet, middelbaar en hoger onderwijs, willen we eveneens voortzetten. Dit mede vanuit het oogpunt van amateurkunst en talentontwikkeling (relatie met jongerenparticipatie).
In de komende periode ondersteunen we daarom in ieder geval het cultuurprogramma HZ-cult van de Hogeschool Zeeland. Dit programma is bedoeld voor leerlingen van de bovenbouw voortgezet onderwijs en studenten van ROC Scalda, HZ University of Applied Sciences en University College Roosevelt en bestaat uit buitenschoolse activiteiten op het gebied van theater, film, muziek en dans (bezoek voorstellingen, workshops, enz.).

Verder zullen wij, aanvullend op voorgaande, kijken of wij in samenwerking met andere Zeeuwse partners via het Europese programma 'Europa decentraal - Cultuur, onderwijs en jeugd' in de komende periode activiteiten op het gebied van jongerenparticipatie kunnen opzetten. Met name via het deelprogramma 'Creative Europe (2014-2020)' kunnen decentrale overheden samen met culturele instellingen in de gemeente/regio en andere (internationale) partners Europese culturele projecten ondersteunen. Wij zullen de ZB verzoeken hiervoor ideeën aan te leveren.

3.5. Cultureel erfgoed

Inleiding
Vanaf 1 juli 2016 is er één integrale wet, de Erfgoedwet, die betrekking heeft op onze museale objecten, musea, monumenten en archeologie. Samen met de nieuwe Omgevingswet (vanaf 2018) kan hierdoor ons cultureel erfgoed integraal worden beschermd.
De Erfgoedwet bundelt bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Het uitgangspunt is dat de beschermingsniveaus zoals die in de huidige wetten en regelingen gelden ten minste worden gehandhaafd. Daarnaast zijn aan de Erfgoedwet nieuwe bepalingen toegevoegd, onder andere over een explicietere omschrijving van de plicht tot het onderhouden van een monument en regels voor het afstoten van collecties.

Wij zien het Zeeuws erfgoed als belangrijk onderdeel van onze identiteit en willen dit erfgoed behouden, benutten, ontsluiten, beleefbaar en toegankelijk maken.
Onze provincie is rijk aan ruimtelijk erfgoed zoals boerderijen, kerken, molens, vestingwerken, landschappen, bodemvondsten en aardkunde. Daarom hebben wij dit ruimtelijk erfgoed opgenomen in

de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), waarin de cultuurhistorische waarden in kaartvorm worden gepresenteerd. Hoofddoel van de CHS is het gebruik hiervan bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat erfgoed een bouwsteen kan vormen om de identiteit van een gebied te behouden en te versterken. Hiervoor wordt de CHS door overheden gebruikt. De CHS is door iedere geïnteresseerde burger te raadplegen.
Wij willen met onze CHS zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande data-infrastructuren van derden. Ook streven wij ernaar dat onze data samen met die van gemeenten en Waterschap door het Rijk ontsloten worden. Behalve het ruimtelijk erfgoed heeft Zeeland een rijke collectie aan roerend erfgoed die vooral te vinden is in de musea.

Het bij de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) ondergebrachte Steunpunt monumentenzorg en archeologie fungeert als aanspreekpunt voor gemeenten, biedt een platform voor afstemming van partijen in de regio en bevordert deskundigheid van gemeenten op het terrein van wet- en regelgeving over monumentenzorg en archeologie.

Vrijwilligers cultureel erfgoed
In de sector cultureel erfgoed zijn veel vrijwilligers actief. Zij dragen bij aan het behouden en beleven van cultureel erfgoed. Wij vinden het van belang dat de bestaande kennis bij de vrijwilligers wordt behouden en wordt overgedragen. Inmiddels is er van de zijde van vertegenwoordigers van de Boerderijenstichting Zeeland, Vereniging van Zeeuwse Musea, Platform Maritiem Erfgoed Zeeland, provinciale commissie Bond Heemschut, Meldpunt Erfgoed Zeeland en SCEZ een eerste aanzet verschenen om op Zeeuwse schaal te komen tot een nieuwe, netwerkachtige krachtenbundeling. Dit moet leiden tot samenhang, verbinding en integraliteit binnen en tussen de platforms, vrijwilligersorganisaties en met de SCEZ. Dit kan onder meer vorm krijgen door werkzaamheden en activiteiten te clusteren, een centraal aanspreekpunt te creëren en te voorzien in een toegankelijk ‘erfgoedhuis voor Zeeland’. Vastgesteld is dat op vier onderdelen verbetering bereikt moeten worden voor alle vrijwilligers, ongeacht voor welke organisatie zij werken. Dit betreft: onderling contact en informatie-uitwisseling, scholing en deskundigheidsbevordering, communicatie en kennisbehoud en kennisopbouw.
Wij willen voornoemde inzet mede (financieel) mogelijk maken en de organisaties de ruimte geven om hieraan verdere invulling te geven. Hiermee geven we tevens uitvoering aan het aangenomen amendement nr. 13 in Provinciale Staten van 11 maart 2016 over de ondersteuning van vrijwilligers.

Aardkunde en Archeologie
De aardkunde is onlosmakelijk verbonden met de archeologie en cultuurhistorie. De natuur heeft door middel van aardkundige processen het land en de bodem gevormd. In de tijd dat de mens het land nog niet naar zijn hand kon zetten, moest de mens zich aanpassen aan het land: men ging wonen waar het droog was. Om iets zinnigs over vroegere bewoning te kunnen zeggen is het belangrijk dat kennis over de aardkunde en de geschiedenis die in de bodem is vastgelegd behouden blijft.
De in Zeeland aanwezige aardkundige waarden hebben wij vastgelegd in de Signaleringskaart Aardkundige Waarden en de Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart. Bij bodem verstorende werkzaamheden zoals bij natuurontwikkelingsprojecten van de Provincie Zeeland worden de aardkundige waarden meegenomen in het afwegingskader. Gemeenten vragen wij de aardkundige waarden uit de Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart op te nemen in de bestemmingsplannen en na invoering van de Omgevingswet in het omgevingsplan.
Wij stimuleren initiatieven die: het behoud van microreliëf bevorderen, bijdragen aan het behoud van aardkundige waarden door kennis te delen, door informatievoorziening en door het aanwijzen van aardkundige monumenten.

De archeologische monumentenzorg is voor het grootste deel gedecentraliseerd naar de gemeenten. De Provincie heeft wettelijke taken op het terrein van de archeologie bij ontgrondingsvergunningen, provinciale inpassingsplannen, de depotvoorziening voor archeologische vondsten, het aannemen van vondstmeldingen en de mogelijkheid bovenlokale accenten te leggen.
Voor gebieden met een bekende archeologische waarde is er altijd een archeologische onderzoeksplicht omdat met een ingreep in de ondergrond de hier aanwezige archeologische waarden verstoord zullen worden. Daarnaast zijn er gebieden met een te verwachten archeologische waarde. Omdat hier niet vaststaat dat er daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig zijn, geldt een beperkte vrijstelling. Wij zullen hiervoor een toetsingskader separaat vaststellen en onder de aandacht van relevante partijen brengen.

De SCEZ beheert namens de Provincie het archeologisch depot. Zij adviseert ons over archeologische onderzoeken en voert zelf noodonderzoek uit. Wij willen hiermee doorgaan, maar moeten ons aanpassen aan de eisen die de Erfgoedwet ons en de SCEZ stelt, waaronder volledig digitaal werken en het hebben van certificaten voor de diverse werkzaamheden.
Wij ondersteunen de SCEZ bij de aanschaf en implementatie van een nieuw depotbeheerssysteem, waardoor zij kunnen werken volgens de eisen die de Erfgoedwet hiertoe stelt: het volledig digitaal kunnen communiceren met de archeologische bedrijven en het duurzaam digitaal ontsluiten van alle archeologische opgravingsinformatie. Hierdoor wordt het mogelijk het depot ook voor het grote publiek digitaal te ontsluiten.

In de toelichting van de Erfgoedwet is opgenomen dat Provincies een loket mogen inrichten om namens de minister van OCW archeologische vondstmeldingen aan te nemen. Wij brengen dit loket onder bij de SCEZ waardoor een centraal punt in Zeeland is gecreëerd waar alle archeologische informatie wordt gemeld en in het Zeeuws Archeologisch Archief en Zeeuws Archeologisch Depot opgeslagen wordt. Dit voorkomt tevens versnippering van kennis.

Een ander uitvloeisel van de Erfgoedwet is dat de archeologische beroepsgroep zelf moet komen tot een certificeringsstelsel voor alle archeologische werkzaamheden. De beroepsgroep maakt hier een splitsing tussen werkzaamheden waarvoor certificering verplicht is en werkzaamheden waarvoor certificering op vrijwillige basis mogelijk is, zoals bureauonderzoek en het depotbeheer. Om voldoende kwaliteit in de archeologische rapportages te waarborgen eisen wij van de marktpartijen dat zij aan de certificatie-eisen voor de verplichte onderdelen voldoen. SCEZ zal aan de verplichte en de vrijwillige certificering moeten voldoen.

Om een goed archeologiebeleid te kunnen voeren is een dynamische kennisontwikkeling onontbeerlijk. Met de Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie Zeeland (POAZ) 2009-2016 wordt hier invulling aan gegeven. De evaluatie van de POAZ over de periode 2009-2016 verschijnt in de loop van 2016. Op basis daarvan zullen wij de nieuwe POAZ 2017-2024 ter vaststelling voorleggen aan Provinciale Staten. Op grond van de nieuwe POAZ wordt invulling gegeven aan het subsidieprogramma voor archeologische kennisverwerving.

Gebouwd erfgoed
Zeeland heeft 3.675 rijksmonumenten (bron Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) erfgoedmonitor 2015). Het grootste deel bestaat uit woonhuizen (circa 2600). Daarnaast zijn er bijna 220 religieuze gebouwen, waaronder 113 kerkgebouwen. Het aantal agrarische gebouwen komt op 238, het aantal molens op 86.

Bij rijksmonumenten hebben wij de wettelijke taak te adviseren (adviesrecht) over aanpassingen aan buiten de bebouwde kom gelegen rijksmonumenten.

Restauratie
Sinds 2012 hebben de Provincies via een bestuurlijke afspraak met het Rijk de regierol over een structureel budget - voor Zeeland van ruim € 1,3 miljoen - voor de restauratie van rijksmonumenten. Wij verlenen sindsdien jaarlijks subsidies voor de restauratie van rijkmonumenten zoals kerken, openbare gebouwen, verdedigingswerken, molens en boerderijen (niet aan woonhuismonumenten). Voorwaarde hierbij is dat de instandhouding, maar ook het gebruik van het monument na de restauratie gewaarborgd is. Samen met de gemeenten wordt bekeken welke rijksmonumenten er jaarlijks in aanmerking kunnen komen voor een subsidie.

Restauratie grote rijksmonumenten
In het kader van bestuurlijke afspraken met het Rijk over de restauratie van rijksmonumenten en het ruimtelijk beleid voor het erfgoed, staat de gezamenlijke aanpak voor de rijksmonumenten met zeer grote restauratieopgaven op de agenda. De opgave voor deze monumenten wordt momenteel in kaart gebracht en in gezamenlijkheid zal vervolgens voor een strategie worden gekozen.

Kwaliteit restauraties en behoud vakmanschap
Monumenten restaureren vraagt om vakmanschap, specialistische kennis en ervaring. Inzicht in en vertrouwdheid met de bouwmethodes uit het verleden moeten worden gekoppeld aan kennis van hedendaagse technieken en wensen op het gebied van comfort en duurzaamheid.

De kwaliteit bij restauratie moet zijn geborgd. Daarom hebben wij bij het verstrekken van restauratiesubsidie als voorwaarde dat de kwaliteitsrichtlijnen van de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) worden gevolgd, omdat daarin objectieve kwaliteitseisen worden gesteld.

Voor het uitvoeren van kwalitatief goede restauraties en daarmee voor het behoud van onze monumenten zijn restauratiekennis en -vaardigheden onontbeerlijk. Wij willen de benodigde kennis en vakmanschap zodanig borgen dat deze worden overgedragen aan nieuwe generaties.
Daarom subsidiëren wij het Restauratie Opleidingsproject (ROP). Dit heeft als doel leerlingen op te leiden in oude restauratietechnieken om zodoende de restauratiedeskundigheid veilig te stellen.
Daarnaast subsidiëren wij de Monumentenwacht Zeeland. Deze stelt zich ten doel het verval van cultuurhistorische bouwwerken te voorkomen door preventieve onderhoudsmaatregelen te nemen en te bevorderen. Monumentenwachters verrichten bouwkundige inspecties en brengen op basis daarvan onafhankelijke adviezen uit aan eigenaren van monumenten.
Een ander aspect van monumentenbehoud betreft het Gilde van vrijwillige Molenaars, dat tot doel heeft een opleiding te verzorgen voor mensen die monumentale wind- en watermolens willen laten draaien. Wij ondersteunen daarom dit Gilde zodat dit ambacht levend gehouden wordt en het mogelijk is monumentale molens regelmatig te laten draaien.

Duurzaamheid
Duurzaamheid speelt in de monumentenzorg een steeds grotere rol. Duurzaam (ver)bouwen en monumentenzorg lijken met elkaar in tegenspraak. Monumenten zijn immers doorgaans niet energiezuinig, maar gaan wel al lang mee. Ons provinciaal beleid voor duurzaamheid is opgenomen in de economische agenda, in de omgevingsvisie en in de leefbaarheidsagenda.
Wij willen onderzoeken hoe wij kunnen bijdragen aan monumenten in relatie tot duurzaamheid.

Herbestemming en selectie
In het kader van de brede herbestemmingsopgave willen wij ons de komende jaren inzetten om de monumenten uit de meest kwetsbare categorieën (religieus erfgoed, agrarisch erfgoed en industrieel erfgoed) een nieuwe functie te geven. Gebruik is immers de beste garantie voor instandhouding van een gebouw. Dit dient te gebeuren in nauwe samenhang met andere beleidssectoren zoals toerisme, economie, ruimte, duurzaamheid en wonen.
Wij kunnen hierbij stimuleren dat er een dialoog plaats gaat vinden tussen eigenaren, experts, creatieven, gemeente en bewoners over potentiële nieuwe functies van leegstaande karakteristieke gebouwen.
Binnen de genoemde categorieën willen wij de beeldbepalende (rijks)monumenten selecteren en daar ons beleid op richten.
Voorbeeld hiervan is het komen tot een selectie van de cultuurhistorisch meest waardevolle boerderijen. Deze selectie wordt in 2016 en 2017 uitgevoerd door de SCEZ en de Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ). De Boerderijenstichting Zeeland zal vanwege haar kennis betrokken worden bij de selectie. Het opstellen van voornoemde selectie is opgenomen in de herziening van het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018.

Planologische bescherming historische windmolens
Voor het voortbestaan van historische windmolens is planologische bescherming van belang. Naast het behoud van de belevingswaarde en het historisch karakter van de omgeving is het ook noodzakelijk dat de molens kunnen draaien door behoud van een vrije windvang. Hiervoor is het nodig beperkingen te stellen aan bebouwing en beplanting in de directe omgeving. De zwaarste eisen gelden binnen een zone van 100 meter rond de molen, maar ook binnen de zone van 400 meter is het nodig beperkingen op te leggen om een zekere mate van vrije windvang te waarborgen. In de Verordening Ruimte Provincie Zeeland is daarom beschermende regelgeving voor deze objecten opgenomen. Hierdoor worden gemeenten verplicht zorg te dragen voor een goede planologische regeling ter bescherming van de molenbiotoop (de omgeving rond de molen).

Mobiel erfgoed
Wij willen het maritiem en het railinfrastructureel erfgoed blijven ondersteunen, waarbij het bijzondere museale, historische en toeristische belang voorop staat.
De Stichting Stoomtrein Goes - Borsele (SGB) exploiteert een toeristische treindienst op Zuid-Beveland. De authentieke museumtreinen rijden over een eigen spoorlijn van Goes via Kwadendamme naar Hoedekenskerke en terug. In Goes is een spoorwegemplacement met onder

meer het gerestaureerde tractiegebouw en de goederenloods. Wij ondersteunen de Stichting Stoomtrein Goes-Borsele met een jaarlijkse bijdrage voor met name de begeleiding en werving van vrijwilligers.

Wij willen de instandhouding en ontwikkeling van het varend erfgoed blijven stimuleren omdat dit onlosmakelijk is verbonden met Zeeland. Wij blijven daarom de Stichting Behoud Hoogaars subsidiëren die met deze subsidie jaarlijks een drietal schepen kan onderhouden.
Voor het behoud van onze unieke schepen moeten, net als bij het gebouwd erfgoed, keuzes worden gemaakt. Daarom zullen wij samen met de organisaties op het gebied van maritiem erfgoed, bezien of er een selectie gemaakt kan worden van de meest markante voorbeelden van typisch Zeeuws varend erfgoed, dat het verhaal vertelt van de Zeeuwse historische vloot. Wij willen waar mogelijk stimuleren dat er meer samenwerking tussen organisaties op het gebied van maritiem erfgoed plaats gaat vinden.

Slavernijverleden
Zeeland heeft in het verleden een grote rol vervuld in de transatlantische slavenhandel. Jaarlijks herdenken en vieren we de afschaffing van de slavernij op 1 juli, onder andere met een kranslegging bij het Slavernijmonument op de Balans in Middelburg. In de toekomst willen we de herdenking van de slavernij en slavenhandel en de viering van de afschaffing daarvan in een breder kader plaatsen en onder brengen bij de Four Freedoms door het jaar heen. Daar waar mogelijk zullen we bij de invulling van de herdenkingen samenwerking blijven zoeken zoals met de Summerschool van de University College Roosevelt.
Met het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee) werken we samen om tot een landelijk netwerk te komen dat over alle beschikbare kennis over het thema beschikt en door een ieder kan worden geraadpleegd. Met name voor educatie en voorlichting kan dit netwerk een belangrijke rol vervullen.

Slag om de Schelde
Eind 1944 hebben de geallieerden in Zeeland een slag geleverd die het begin van de bevrijding van de Duitse bezetting inleidde, de Slag om de Schelde.
In aansluiting op een hiertoe in Provinciale Staten aangenomen motie (november 2009) besteden we iedere vijf jaar (sinds 2014) aandacht aan de herdenking van de slachtoffers die in de Slag om de Schelde gevallen zijn en aan de viering van de bevrijding van Zeeland in de Tweede Wereldoorlog. Met de ondertekening van een intentieverklaring (Memorandum of Understanding) in 2014 hebben de ambassadeur van Canada, de commissarissen van de Koning van Zeeland en Noord-Brabant en de burgemeester van Bergen op Zoom, de wens onderstreept om (inter)nationale erkenning van de Slag om de Schelde te bewerkstelligen. Het gemeenschappelijke doel is het herdenken van de slachtoffers en in herinnering brengen en houden van de Slag om de Schelde, kennisoverdracht en het vieren van vrijheid vertaald naar het hier en nu.

Archieven
In het Bestuursakkoord 2011-2015 van het Rijk, VNG, IPO en UVW is vastgelegd dat de Provincies structureel verantwoordelijkheid dragen voor hun eigen archieven. Zij moesten in ieder geval vanaf 2012 voor een periode van vijf jaar subsidie verlenen aan het betreffende Regionale Historische Centrum (RHC) waar de archieven zijn ondergebracht. In Zeeland is dit het Zeeuws Archief. Met het Zeeuws Archief is voor deze periode een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten. Deze loopt in 2016 af en op grond van een landelijke evaluatie van het genoemde bestuursakkoord wordt thans bezien hoe een vervolg kan worden gegeven aan deze provinciale verantwoordelijkheid. Met het Zeeuws Archief wordt overlegd over nieuwe afspraken, waarbij ook de ontwikkelingen op het gebied van E-depot worden meegenomen. Daardoor vindt nu al regelmatige afstemming plaats tussen de beleidsterreinen Cultuur en Informatiebeheer. Bekeken wordt of en hoe het beheer beter en efficiënter kan, alsmede hoe er een verantwoordelijkheidsverdeling kan worden gemaakt tussen Cultuur en Informatiebeheer in de relatie met het Zeeuws Archief.

Musea
De Zeeuwse musea vormen een belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur van Zeeland. Musea spelen een rol bij citymarketing en dragen bij aan de toeristische aantrekkelijkheid van Zeeland mede vanwege het feit dat het veelal elk-weervoorzieningen zijn. De provincie Zeeland telt 45 musea.

Wij blijven inzetten op een samenhangend provinciaal bestel van musea die de collecties bewaren, onderzoeken en toegankelijk maken. Hiervoor subsidiëren wij het Zeeuws Museum, mede omdat zij de Provinciale Kunstcollectie en de Zeeuwse wandtapijten beheert. Wij sluiten aan bij het landelijk beleid waarbij uitgegaan wordt van een publiek bestel van musea in plaats van losse organisaties. Door in te zetten op meer samenwerking tussen en met de andere op provinciaal niveau werkzame themamusea (het Watersnoodmuseum, het Bevrijdingsmuseum, het MuZEEum en het Industrieel Museum), willen we het publieksbereik vergroten zonder dat dit leidt tot verlies aan eigenheid van de afzonderlijke musea. Het Zeeuws Museum vervult een voortrekkersrol bij het versterken van de samenwerking. Een onderzoek naar efficiënte vormen van samenwerking is hierbij een eerste stap. Waar mogelijk wordt een beroep gedaan op de samenwerkingsregeling van het Mondriaanfonds. Bij een efficiëntere vorm van samenwerking hoort ook elkaar beter kunnen ondersteunen bij vragen. Hiermee stimuleren we niet alleen de samenwerking, maar ook de onderlinge zelfredzaamheid. Onderzocht wordt hoe de museumhelpdesk bij SCEZ over kan gaan in betaalde dienstverlening. Daar waar mogelijk maken musea koppelingen met andere sectoren voor wederzijdse versterking. Dit is breder dan alleen het museumlandschap. Denk daarbij aan partijen binnen de creatieve economie, onderwijs, (water)veiligheid en zorg. Het Watersnoodmuseum is sinds begin 2016 Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum Watersnood 1953. Dit museum is daarmee een voorbeeld van koppeling van sectoren. In dit geval cultuur en waterveiligheid. Het Watersnoodmuseum vertelt het verhaal van toen, nu en de toekomst. Hiermee sluit het museum aan bij de visie op Zichtbaar Zeeland.

Musea bewaren een deel van ons erfgoed in de vorm van voorwerpen en bijbehorende verhalen. Op deze manier geven we ze door aan volgende generaties. Door het 'nu' in relatie te brengen met het verleden, komt de geschiedenis tot leven en zijn locaties, voorwerpen en gebruiken beter te plaatsen in het heden. Hiermee dragen de musea bij aan Zeeuwse Ankers. Alle musea dragen bij aan Zeeuwse Ankers door de collectie digitaal beschikbaar te maken. Hiermee wordt de zichtbaarheid en het publieksbereik van de collectie vergroot. Ook wordt bekeken hoe op andere manieren het publieksbereik vergroot kan worden. Mogelijk kan hierdoor ook een ruimer bruikleen-verkeer ontstaan.

Veel musea maken gebruik van vrijwilligers, of het museum wordt geheel door vrijwilligers geleid. Deze inzet van vrijwilligers wordt gewaardeerd. In de afgelopen periode hebben we ondanks het feit dat de Vereniging Zeeuwse Musea kan worden beschouwd als een belangenbehartigersorganisatie toch nog subsidie verleend. Nu wij ons beleid stringenter willen gaan uitvoeren past het niet om belangenbehartigersorganisaties nog langer subsidie te verlenen.

3.6. Kunsten

Inleiding

Tot de kunsten rekenen wij zowel amateurkunsten als de professionele kunsten. De kunsten worden in het algemeen onderverdeeld in podiumkunsten (bv theater) en beeldende kunsten (bv schilderkunst).
De keuze om Zeeuwse Ankers als inhoudelijk leidraad te gebruiken voor het cultuurbeleid, wordt voor de kunsten ingevuld door de bijdrage aan de Zeeuwse identiteit daarbij te wegen. Cultureel erfgoed, landschap, kunsten, ze bieden inspiratie voor de beelden en verhalen van Zeeland en voeden daarmee onze identiteit.
Wij houden rekening met het feit dat de artistieke (inhoudelijke) kwaliteit de intrinsieke waarde is in het aanbod.

Professionele podiumkunsten

Gelet op de verantwoordelijkheidsverdeling met de gemeenten ondersteunen wij alleen activiteiten waarbij sprake is van ten minste provinciale uitstraling en bereik. Deze zijn zodanig dat de activiteit ook meerwaarde heeft voor het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en voor promotie.
Hierbij betrekken wij dat ondersteuning zich meer zal toespitsen op culturele producties en festivals die zich onderscheiden op gebied van Zeeuwse beleving; Zeeland als decor en inspiratiebron.
Dat sluit aan bij de ambities in de opgave Zichtbaar Zeeland om de provincie sterker te profileren.
Het stimuleren van het onderscheidend vermogen en kwaliteit in de sector vrijetijdseconomie staat hoog op de economische agenda en een samenwerking met de kunstensector levert voor beide sectoren meerwaarde op.
Op grond van het vorenstaande willen wij onze directe financiële inzet richten op het (mede) mogelijk maken van de activiteiten van de Stichting Theaterproductiehuis Zeelandia , Het Zeeuws Orkest, de grote festivals (zie verderop onder Festivals) en vooralsnog het Muziek Podium Zeeland.

Bij Theaterproductiehuis Zeelandia gaat het om de ondersteuning van twee rondreizende producties en het Zeeland Nazomerfestival (zie verderop onder Festivals). Het Fonds Podiumkunsten is de grootste financier van Zeelandia en de verwachting is dat zij dit voortzet, mits de Provincie blijft subsidiëren. Producties van Zeelandia zijn typische voorbeelden van artistiek sterke voorstellingen die geïnspireerd worden door Zeeland en tegelijk ook voeding geven aan het verhaal van Zeeland.

Het Zeeuws Orkest is op geheel eigen wijze verweven met de Zeeuwse identiteit: zijn langjarige bestaan, de eigengereide koers buiten het nationale orkestenbestel, de mengelingen van professionele en amateurmuzikanten als orkestleden. We zijn daarbij verheugd dat het orkest zich door onze beleidskaders heeft laten inspireren en ambities kenbaar heeft gemaakt om zich in zijn activiteiten nog meer met Zeeuwse onderwerpen en partners te gaan verbinden.

Muziek Podium Zeeland (MPZ) levert de grootste bijdrage aan het overaanbod serieuze muziek op Walcheren. Tel daarbij op dat wij ons in ons beleid meer willen richten op producties die bijdragen aan de Zeeuwse identiteit en het mag duidelijk zijn dat wij een belangrijk deel van het aanbod van MPZ (de reguliere podiumprogrammering) niet langer tot onze verantwoordelijkheid willen rekenen. De eigen producties van MPZ, zoals recent de Zeeland Suite revisited en het Ginsbergproject, vinden wij wel bijdragen aan onze ambities. Daarnaast speelt MPZ een rol door de professionele ondersteuning van diverse muziekpodia en evenementen die anders alleen van vrijwillige inzet afhankelijk zijn.
De ondersteuning van alleen eigen producties geeft MPZ in de huidige professionele bezetting onvoldoende bestaansbasis. Wij zien wel kansen voor een MPZ nieuwe stijl indien de ondersteuningsfunctie, zoals zij die nu heeft voor enkele podia, verder uitgebouwd wordt. Dat lukt alleen indien de gemeenten belang hechten aan en mede willen investeren in een dergelijke voorziening. Hierover zijn we in overleg. De afbouw van de subsidie aan het MPZ hangt hier mede vanaf. Indien er geen doorstart gevonden wordt, wordt de subsidie in vier jaar afgebouwd naar nul. Indien gemeenten meedoen aan een MPZ nieuwe stijl, bouwen wij de subsidie af tot een maximum van 50% van de huidige subsidie.

Festivals
Wij willen de volgende festivals de komende periode direct ondersteunen: Zeeland Nazomerfestival, Concert at Sea, Film by the Sea en Vestrock.
Het Zeeland Nazomerfestival is een duidelijk voorbeeld van het gebruik van Zeeland als decor en inspiratiebron. Daarnaast is de uitstraling en het publieksbereik buiten de provincie nog steeds groeiende.
Het beeld van de podia van Concert at Sea op de Brouwersdam is ondertussen wel iconisch te noemen. Sinds kort is het festival ook doorgedrongen tot de top tien van landelijk meest bekende festivals, een merkbekendheid waar wij graag op meeliften. Met ca 80% bezoekers van buiten de provincie en de samenwerkingsverbanden met de toeristische industrie is het een voorbeeld van de kansen die een festival voor de vrijetijdseconomie biedt. Bovendien biedt het festival jaarlijks een talentvolle (jong) amateurband de mogelijkheid om op het Umojapodium van CaS op te treden. Deze amateurband komt voort uit het bandcoachingstraject van PopaanZee (zie hierna ook bij Amateurkunst-Talentontwikkeling).
Film by the Sea biedt een belangrijke meerwaarde voor de filmindustrie waarvan de vertegenwoordigers jaarlijks meer en meer naar Zeeland afreizen. Zonder dit festival was de productie van Zeeuwse films (inmiddels een op zichzelf staand onderdeel van het festival) en het gebruik van Zeeland als locatie van grootschalige Nederlandse filmproducties, nooit zo toegenomen.
Het festival heeft de ambitie geuit om de Zeeuwse identiteit een sterker onderdeel te laten zijn van hun publiekscommunicatie en tenslotte is er een samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek in ontwikkeling die uitstraling en naamsbekendheid van het festival buiten de provincie nog verder kan vergroten.
Het driedaags festival Vestrock dat plaatsvindt in Hulst, is een nieuwkomer met als duidelijke meerwaarde het grensoverschrijdende bereik richting Vlaanderen (20% van de bezoekers komt uit Vlaanderen). Het programma kent een mengeling van muziek, theater, onderwijs en kunst. Voor dit festival is daarbij opvallend dat de grootste groep bezoekers tussen de 35 en 45 jaar is. Bijzonder is verder de speciale festivaldag op zaterdag voor kinderen jonger dan 12 jaar. Zij krijgen dan gratis toegang waardoor op die dag ook veel gezinnen met kinderen het festival bezoeken.
Het is opvallend dat Vestrock zich in hun korte bestaan al mag rekenen tot de top tien van de kleine popfestivals in Nederland. Vestrock heeft de intentie om te gaan uitgroeien tot één van de beste medium-sized festivals van de Lage Landen. Wij willen deze ambitie mede mogelijk gaan maken omdat wij de schaal en de wijze van invulling van het festival vinden passen bij de Zeeuwse beleving.

Naast de vier hiervoor genoemde festivals blijven wij het Bevrijdingsfestival Zeeland ondersteunen als onderdeel van zowel het netwerk van Nationale Bevrijdingsfestivals als de rol van het festival in Four Freedoms door het jaar heen.
Het Festival van Zeeuwsch-Vlaanderen behoudt ook de provinciale ondersteuning, maar deze vindt in het vervolg plaats via de regionale cultuurarrangementen. Wij vinden het festival primair van regionaal belang. Het festival is sterk in het vinden en onderhouden van relaties met een breed netwerk in de regio, maar draagt minder bij aan de ambities van Zichtbaar Zeeland.

Filmproductie in Zeeland
De filmproductie in Zeeland groeit nog steeds en we zien kansen om de groei verder te stimuleren. Naast de subsidie aan Film by the Sea dat is uitgegroeid is tot een belangrijke ontmoetingsplaats van filmmakers, gaat het om het stimuleren van talentontwikkeling om zo een basis te leggen voor jonge makers en ondersteunende functies (crew) in Zeeland. Verder ondersteunen wij de opzet van een loket voor filmproductie in Zeeland met behulp van de filmcommissioner. De filmcommissioner heeft als taak het gebruik van Zeeland voor beeldproducties (films, reclames, tv, online content etc.) toe te laten nemen. Dit past bij de ambities van de Provincie in het kader van Zichtbaar Zeeland.

Beeldende kunsten
Bij de professionele beeldende kunsten willen wij onze inzet op ondersteuning, ontwikkeling en advies door het Centrum voor Beeldende Kunst vormgeving en architectuur Zeeland (CBK) voortzetten. Hierbij zal nog meer de verbinding met andere beleidsvelden en maatschappelijke opgaven van belang zijn.
De kracht van het CBK is de verbindingen die het kan leggen tussen creatieve economie en de 'Zeeuwse agenda'. De dienstverlening richting gemeenten is daardoor gegroeid en verbeterd. Projecten als Krot of Kans, tussen Zilt en Zoet en samenwerking met bijvoorbeeld de VVV Zeeland in de Dikke Toren in Zierikzee zijn hier voorbeelden van. Het past bij onze huidige ambities om het CBK de ruimte te geven om te doen waar ze sterk in is. De grondslag van de subsidie aan CBK zal zich dus concentreren op:
- Het stimuleren van de sector beeldende kunst, vormgeving en architectuur (bkv).
- Het anticiperen en reageren op de 'Zeeuwse agenda'.
- Het adviseren van gemeenten vanuit de specialismes Kunst in openbare Ruimte en Land Art.
- De netwerkfunctie bij creatieve economie voor bkv (Zeeuwse kunstconnectie).

Amateurkunsten -Talentontwikkeling
De eerste verantwoordelijkheid voor de amateurkunsten ligt bij de gemeenten. Onze verantwoordelijkheid is hierop aanvullend door samen met de gemeenten, via de regionale cultuurarrangementen, die activiteiten te ondersteunen waar sprake is van ten minste regionale uitstraling.
Onze inzet op provinciaal niveau beperkt zich tot enkele culturele (talent) ontwikkelingstrajecten voor de Zeeuwse jongeren. Dit sluit aan bij landelijke ontwikkelingen voor cultuurparticipatie en cultuureducatie en de opgave van Provinciale Staten extra aandacht te besteden aan jongeren.
De (talent)ontwikkelingstrajecten zijn zo opgezet dat ze jongeren de mogelijkheid bieden om te ontdekken wat ze kunnen en handvatten te bieden om nog één of meer stappen verder te komen. Wij vinden het belangrijk dat de trajecten die wij gaan ondersteunen passen bij interesse en vraag van de doelgroep. Veelal bestaan deze uit een reeks op zichzelf staande projecten, die via extra producties, workshops of coaching verdere verdieping aan de deelnemers bieden. Ze hebben vrijwel allemaal de vorm van een competitie, dat trekt de doelgroep aan. We kiezen daarbij voor de volgende projecten: Kunstbende, PopaanZee en Filmstarz.

De basis voor de trajecten ligt bij de multidisciplinaire competitie Kunstbende. Kunstbende is onverminderd populair en heeft zichzelf van een provinciale voorronde ontpopt tot een jaarrond project met zowel in de werving als in het winnaarstraject extra uitdagingen voor de deelnemers. Wij willen de Kunstbende dan ook in de komende periode ondersteunen.

Tien jaar ervaring met popprojecten heeft geleid tot een bij de sector passende los-vaste structuur met projecten in de regio en provinciebreed die jonge muzikanten door de hele provincie de kans geeft zich verder te ontwikkelen. Er is ook gebouwd aan een landelijk netwerk van jonge muzikanten en ondersteuners/coaching van professionals.

Het concept van bandcoaching is in de hele structuur een verbindend element; professionals werken met jongeren aan de zaken die zij zelf verder willen ontwikkelen. Doordat bandcoaching door alle projecten heen is gaan lopen, is er wel meer overlap ontstaan tussen de verschillende projecten. We gaan daarom de provinciale projecten samenvoegen onder de noemer PopaanZee en het aanbod beter afstemmen met de wijzigingen die hebben plaatsgevonden in de regionale projecten, zodat er weer sprake is van wederzijdse aanvulling.

Filmstarz is uitgegroeid van één activiteit (competitie voor korte film) naar een heel traject met activiteiten voor beginners, zoals de filmfabriek, en activiteiten voor oud-deelnemers of gevorderden, zoals FilmSportZ. Het Centrum voor audiovisuele amateurkunst (Cavak) is een van de partners die aan tafel zitten om de filmproductie verder door te ontwikkelen in Zeeland. De jongeren die aan de projecten deelnemen vormen samen de ruggengraat op basis waarvan het productieklimaat in Zeeland kan groeien, want dat betekent dat niet alle vaardigheid van buitenaf gehaald hoeft te worden. Dit past bij onze inzet zoals geschetst onder Filmproductie in Zeeland. Wij willen Filmstarz ook in de komende periode blijven ondersteunen.

Andere onderdelen waar de, artistieke, ontwikkeling van de jonge deelnemers voorop staat betreffen Stichting Dansz, het project de Dansdroom en het Zeeuws Jeugdorkest.
Dans is waarschijnlijk de meest beoefende amateurkunst en kent al een hoge organisatiegraad. De activiteiten van Dansz en Dansdroom zijn hierop een belangrijke aanvulling, gericht op ontwikkeling en verbreding van de artistieke belevingswereld van de dansers.
Voor de 'serieuze' muziek vormt het Zeeuws Jeugdorkest op zichzelf al een ontwikkelingstraject, met naast het jeugdorkest ook een kinderorkest en studentenorkest. Dat is nodig want er zijn voor deze deelnemers geen andere mogelijkheden in de provincie voor ontwikkeling van samenspel in orkestverband.

3.7. Media

Regionale nieuwsvoorziening
Alhoewel de provinciale verantwoordelijkheid voor de regionale omroep per 2014 is teruggegaan naar het Rijk betekent dit niet dat wij geen oog hebben voor een goede regionale nieuwsvoorziening in Zeeland. Wij vinden deze niet alleen belangrijk voor de Provincie als 'waakhond' van de democratie en het openbaar bestuur. Ook de burgers van Zeeland zijn gediend met een goede en vooral pluriforme nieuwsvoorziening. Niet alleen om kennis te nemen van hetgeen in hun omgeving speelt, maar ook om daar op interactieve wijze aan deel te nemen. Verschraling van het aanbod en/of het wegvallen van één van de huidige media betekent dat kwaliteit en pluriformiteit van het brengen van nieuws, het bieden van een platform voor kritiek en discussie en de waakhondfunctie in gevaar komen.

In de afgelopen periode hebben wij ons ingespannen om meer samenwerking te bewerkstelligen tussen Omroep Zeeland, PZC, CTV Zeeland en andere organisaties zoals de ZB, Zeeuws Archief, SCEZ, HZ University of Applied Sciences en University College Roosevelt. Een dergelijke samenwerking kan ervoor zorgen dat er een breed opgezet platform voor de nieuwsvoorziening in Zeeland ontstaat. Een platform dat niet alleen aandacht besteed aan de actualiteit, maar ook zorgdraagt voor verdieping en optimale publieksparticipatie via de nieuwe media.
De door ons gewenste samenwerking tussen in ieder geval Omroep Zeeland en de PZC is tot nu toe niet gelukt met name door de onafhankelijke koers die de PZC onder de nieuwe eigenaar, de Persgroep, wil varen.

Verder kijken wij in IPO verband nauwlettend mee naar de aanpassing van de Mediawet, met name bij het onderdeel regionale omroepen. Het publieke bestel op dit onderdeel zal worden gewijzigd. In het huidige wetgevingstraject is in fase 1 al besloten dat straks sprake zal zijn van een meer centrale aansturing van de regionale omroepen (oprichting van een evenknie van de NPO, de Regionale Publieke Omroep – RPO). Dit brengt het gevaar met zich mee dat de beoogde regioredacties in de nieuwe structuur te weinig armslag krijgen om een bijdrage te kunnen leveren aan de regionale nieuwsvoorziening zoals wij die voor Zeeland zien. Fase 2 van het wetgevingstraject zal moeten voorzien in de regionale borging van de nieuwsvoorziening.

Wij zetten onze inspanningen in de komende periode voort om te komen tot een breed Zeeuws mediaplatform.

Documentaire- en Publicatiefonds

Sinds 1 januari 2013 is in samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds Zeeland het Documentairefonds Zeeland ingesteld. Hierin participeren ook Omroep Zeeland en Film by the Sea als platforms voor eerste vertoning. Eerder was al in samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds Zeeland het Publicatiefonds Zeeland opgericht. Dit Publicatiefonds is bedoeld voor onderscheidende publicaties op het gebied van Zeeuwse cultuur- en natuurhistorie, geschreven voor een breed publiek en bij voorkeur uitgegeven door Zeeuwse uitgeverijen.
Het Documentairefonds Zeeland is bedoeld om low budget documentaires van beginnende amateur-professionele cineasten over (de geschiedenis van) Zeeland financieel te ondersteunen. Als presentatiemoment geldt uitzending door Omroep Zeeland en/of Film by the Sea en daarna als middel voor educatieve doeleinden in en buiten Zeeland.
Wij zetten onze bijdrage aan beide fondsen in de komende periode voort omdat deze fondsen de zichtbaarheid van Zeeland vergroten. Het Documentairefonds draagt bovendien bij aan de talentontwikkeling van jonge Zeeuwse cineasten.

3.8. Regioarrangementen met gemeenten

De samenhang en afstemming met het gemeentelijk cultuurbeleid is in de cultuurperiode 2009-2012 in gang gezet via de regionale kunstenarrangementen met alle Zeeuwse gemeenten. In de periode 2013-2016 zijn deze arrangementen uitgebreid naar ook inhoudelijke afstemming op de onderdelen beeldende kunst, bibliotheekwerk, cultuureducatie en cultureel erfgoed. In de komende periode zullen wij met de regio's opnieuw arrangementen afsluiten. De in hoofdstuk 3 genoemde voorwaarden vormen daarbij de basis voor gezamenlijke doorontwikkeling van deze samenwerking**.** Het gaat dan onder meer om het ook op regionaal niveau versterken van de samenwerking tussen cultuur en vrijetijdseconomie.

4. Financiën

Zoals in de inleiding al is aangegeven zijn in deze nota de hoofdlijnen van het cultuurbeleid op grond van de door Provinciale Staten vastgestelde 'Kadernota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020' verder inhoudelijk onderbouwd. De hoofdlijnen worden jaarlijks nader uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma cultuur. In dat programma worden de concrete structurele en incidentele activiteiten en acties opgenomen voor het betreffende jaar, inclusief de daarbij behorende middelen. Daarvoor is een financieel kader nodig dat recht doet aan deze hoofdlijnen en bijbehorende keuzes en prioriteiten.

Beschikbaar budget vanaf 2017

In de afgelopen periode is vanuit cultuur een substantiële bijdrage geleverd aan de bezuinigingen. Mede als gevolg van de Zero Based Budgetting aanpak willen wij dat cultuur ook in de komende periode een bijdrage levert aan het feit dat de Provincie in zijn totaliteit minder middelen beschikbaar heeft. De vermindering van het beschikbare budget met afgerond € 0,3 miljoen per jaar hebben wij gevonden door de bedragen bij Professionele podiumkunsten (met name MPZ) en festivals ten opzichte van 2016 (respectievelijk € 585.000 en € 765.000) overeenkomstig te verlagen.

Over de voor cultuur in de periode 2013-2016 beschikbare financiële middelen kon alleen in 2013 en 2016 volledig worden beschikt. Het eerste jaar was een overgangsjaar waardoor het overgrote deel van de bedragen in 2013 identiek waren aan 2012. Het eerste jaar waarin in financieel opzicht de budgetten overeenkomstig de nota konden worden toegedeeld was 2014. Om voornoemde reden is in onderstaande tabel niet het jaar 2013, maar het jaar 2014 als eerste kolom opgenomen. In 2014 en 2015 heeft ook cultuur een bijdrage geleverd aan de voor die jaren noodzakelijke bezuiniging op de provinciale begroting waardoor er in die jaren geen ruimte was voor een eigen provinciale bijdrage aan de restauratie rijksmonumenten.
In de periode 2017-2020 wordt er als gevolg van de Zero Based Budgetting afgerond € 0,3 miljoen bezuinigd (ten opzichte van 2016), waarbij wij voorstellen deze bezuiniging te vinden door de bedragen voor festivals en podiumkunsten te verlagen.
Wij willen het dan nog beschikbare budget vanaf 2017 zodanig inzetten dat rekening wordt gehouden met de in onze ogen belangrijke speerpunten i.c. cultureel erfgoed (inclusief rijksmonumenten), jongeren en innovatie.

	2014	2016	2017
		Uit: Uitvoeringsprogramma cultuur 2016 (bedragen afgerond per hoofdgroep)	
Cultureel erfgoed Bijdrage rijk in Kerk, Krimp, Kans	271.856 100.000	341.000 (Erfgoed organisaties 95.000 Overig, o.a. ROP, draaipremie molens, archeologie, instandhouding 246.000)	475.000
Festivals	739.500	761.000 (Productiehuis Zeelandia 512.000 , Film by the Sea 122.000, Concert at Sea 54.000, Festival van Zeeuwsch-Vlaanderen 44.000, Bevrijdingsfestival 29.000)	720.000
Professionele podiumkunsten	605.745	589.000 (Muziekpodium Zeeland+(MPZ, Jazzfestival, Internationaal Kamermuziekfestival) 379.000, Het Zeeuws Orkest 210.000)	350.000
(Talent)ontwikkeling jongeren (cultuureducatie en amateurkunst)	439.200	437.000 (Cultuureducatie 305.000 Amateurkunst 132.000)*	470.000
Media, regioarrangementen, cultuur algemeen (grensoverschrijdende samenwerking, ondersteuning nieuwe initiatieven en onvoorzien)	560.616	563.000 (Media-Documentaire- en Publicatiefonds 50.000 Regioarrangementen 450.000 Cultuur algemeen 63.000)	650.539
Rijksbijdrage subsidiëring restauratie rijksmonumenten	1.366.500	1.319.000	1.375.200
Provinciale middelen restauratie rijksmonumenten	300.000	300.000	
Organisaties (ZB, Zeeuws Museum, SCEZ, CBK en Zeeuws Archief)	13.057.334	12.417.461	12.400.249
Subtotaal	*17.440.751*		
Af: incidentele bezuiniging	300.000		
Totaal	**17.140.751**	**16.727.461**	**16.440.988**

* gaat bij cultuureducatie om centra CE, HZ-Cult, Jeugdtheaterschool, Kamerorkest Ty, Kinderkunstweek, v/h Bedrijf en bij amateurkunst om poptrajecten, FilmstarZ, Kunstbende, Zeeuws Jeugdorkest, Eenakterfestival en Dansdroom.